

מציאת האשה פרק ששי כתובות סו.

עין משפט נר מצוה

דמעשה ידיה. ושייך למימר שיהא שלו דמעשה ידיה תחת מונוות: **קונם שאני עושה לפיך.** מה שאני עושה יהא קונם לפיך: אינו לרין להפיר. דמשעבדלא ליה. ואפי' לשמא תעדיף נמי לא חיישין דלי מעדפה נמי לבעל הוא: **שמה פעדיף.** והעדפה דידה הוא וחיל עלה קונם:

שלא ע"י דהקד. כגון שהיה עירנית ובעלת מלאכה: **ע"י שדיק.** כגון שדחקה עממה והעדיפה: ה"ג והא כי אהא רצין כו'. וקס"ד מציאתה כהעדפה שלא על ידי הדחק היא והכי פליגי בה: ומשני אמר רב פפא **מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק** היא. לרוב מציאות רצין לחזר אחריה כגון דגיס ששאריו ציבנה או צבי שזור או לחפס סימנא" בברקע:

שמיס שלש וארבע צבת אחת. שומרת קישואים וטווה פשתן ומלמדת שיר לנשים בשכר ומתממת ציליס בחיקה או צילי מוליס העושים משי שהנשים מתממות אותן בחיקן והסי נוצרים: **מהו.** מי הוא כעל ידי הדחק או לא: **מתקיף לה רבא בר רב חנן.** ארדכי יהודה בן צמרא: **שמה רבא בר רב חנן.** ארדכי חטנו. ונפלה לפני יבס והוא תובע מה שפסקו לאחיו: יכול הוא שיאמר כו'. או חלוק או יבס אבל אחיו או ימן או תשב עד שילבין ראשה: הוא **פוסק כנגדו ט"ו מנה.** שלש יותר יקבלם שעליו לכתוב צמזבתה לזד תוספת עליו מוסקי לפי שמשמרת כן. אלף דינר הן עשרה מנה: וכנגד **השום.** אם צא חתן לכתוב קבלה עליו כנגד אלף דינר של שום שתכניס לו בגדים או כלים המשמשתין בהן והן פוחתין או פרקמטיא ודך הנועדים למזומטי חתן לשומם יותר משייסי לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה: הוא **פוסק פחות חומש.** לא מיעביא ללח מוסקי אלא שפוחת שאם הכניסה שום של אלף דינר הוא כותב ח' מאות זוז: **שום צמנה ושום מנה אין לו אלא מנה.** הכניסה שום לקבלו עליו בשטר הכמוזה צמנה והוא שום מנה בשוק כלל אדם אין לו לומר מנו לי עוד חמישיטי שהרי אמרו לפחות חומש מן השום לפי שלא אמרו דברים הללו אלא בשום שגמורו צבת חתנים והנשואים ומיהו מוספת שליש לא יוסף שלא אמרו להוסף שליש אלא לכספים שהן ראויים להשתכר מיד: **שום צמנה הוא נוספם שלשים ואחד פלע ודינר.** שום שהוא מקבלו צמנה או כתוב מנה בכמוזה והיא תכניס לך שום של מנה כרין שיסומו אותו צבת של חמונה שלשים ואחד פלע ודינר דהוי מנה וחומשו: **וד' מאות.** שום שיקבל עליו לכתוב ארבע מאות: היא **נוספת חמש מאות.** לפי שומת הנועדים שם: וכשתתן

רצין מציאת אשה לבעלה משום דלא תיהוי לה איבה הכא תיהוי לה איבה וצבי מעשה ידיה לבעלה משום דקא מיתווא מנייהו הכא לית לה מזוני ואי מציאתה תחת מונוות ה"ל למנקט צמרייהו חד טעמא או משום דמיתווא מנייהו: **אלא** מעתה בייש בוסתו כו'. תימה מאי פריך והלא צמנתיתן אינו נותן לאשה צושת שלם ולאיש לזד דמי צמנו אלא מחלק האשה נותנין לבעל ואם כן אם לא היתה האשה צמ צושת שלא היו נותנין לאשה גם לבעל לא היה נותן כלום ומאי פריך מבייש סוקתו דלא צמ צושת היא: **עני** בן טובים דאית להו זיאותא אבא בני משפחה. שעליהם לשומרו מן המכיס אותם אבל עשיר בן טובים שאין עליהם לשמור אותם אין מתביישין עליו מן משפחה: **פחות חומש.** צקונטרס פירש שני טעמים חדל משום שפוחתין ואותו טעם שומע מתוך הגמרא (לקמן דף סו.) דקאמר נמי לזו צבילם של קמף דעמיט וצירושלמי נמי אמר שמואלא שמו דעמה של אשה שהיא רוצה לבלות כליו וטעם אחר דרך לשומם יותר חומש לכבוד הכלה ולחצנה על צבלה ונראה דהו הטעם דקדק מדליטרטין לאשמועינן שומא רבה ושומא זוטא דאם היתה עשירה דמשמשת צכולין והן פוחתין כך לי רבה כמו זוטא אבל לטעמא ששמין יותר לכבוד הכלה שייך לחלק בין רבה לוטעא כמו שפי' צקונט' צגמ' ולכן נקט צקונטרס בגדים ופרקמטיא בגדים שמשמשתים בהן ופוחתין ופרקמטיא לאו דוקא לסתוריה דא"כ הו כמו כספים והיה מוסקי שליש (אלא לאו דוקא) אלא כלומר שאין משמשתין בהן כגון בגדים שאינן תפורין וכיוצא בהן: **שום במנה ושום מנה.** פירש צקונטרס שהכניסה לו שום לקבלו עליו בשטר הכמוזה צמנה והיה שום מנה בשוק לכל אדם ופירושו מגומגם ונראה כפירוש רבינו חננאל דמייירי כגון שפסקה להכניס לו צוה הלשון דכשארמה שום צמנה שום מנה רוצה לומר שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמוזה ולא יסוה אותה שום אלא מנה אין לו אלא מנה לזבד ואין לרין שיסוה שלשים ואחד (ה) ודינר אבל שום צמנה סתם היא נותנת שלשים ואחד ודינר דהיי קאמרנה ליה שתכניס לו שום צמנה שיכתוב לה בכמוזה הלכן לריבה להוסקי חומש: **וכשתתן**

והא כי אתא רבין כו'. זאת גרסת הקונטרס וקשה דמאי פריך דכי היכי דהעדפה הויה דבעל ה"נ מציאתה הויה דבעל והא צריש סוגיא משמע דטפי הוי מציאתה לעממה מהעדפה דקאמר השמא העדפה אמר ר"ע דלעממה מציאתה לא כל שכן אם כן שפיר אפשר להיות להעדפה לכולי עלמא הויה דבעל

וצמציאתה הויה פלוגתא ועוד קשה לפירוש הקונטרס דאמר רב פפא מירון הוא זה לא הוה ליה למימר אלא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי ולא הוה ליה למימר פלוגתא דרבי עקיבא ורצין ונראה כגרסת רבינו חננאל דלא גריס והא אלא גרס כי אתא רצין א"ר יומן כהעדפה שלא ע"י הדחק כו' ומיתלח צלפי נפשה היא ולפרושי פלוגתא דרבי עקיבא ורצין אתא דליירי צמנתי' מציאתה ומעשה ידיה ומפרש רצין כהעדפה דמעשה ידיה שלא על ידי הדחק כולי עלמא לא פליגי דבעל הוא משום מעה כסף כי פליגי כהעדפה דע"י הדחק דהו כעין מציאת דפליגי ר"ע למימר דעו כרין מציאת דלמר ר"ע לעממה מיירי דכלא צטלה ממלאכה דלי צטלה ממלאכה הויה חייבת שטר הפקעתה דקא צטלה צעמת הגזנת מציאת ועלה קאי רב פפא וקאמר מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי כלומר הא לא קא מיעביא ליה דהא שמינין מדרבא דקא מדמה לעיל מציאתה להעדפה דקא הדחק ורצין דקאמר דפליגי כהעדפה ע"י הדחק א"כ פליגי נמי מציאתה כגון דמגזנת מציאת עם מעשה ידיה אלא צבי רב פפא עשתה לו שמיס צבת אחת מהו למציאתה מדמיין לה והוי לעממה לר' עקיבא או דלמא הויה של צבל דכל זה הויה מעשה ידיה כיון דהויה צעמת מלאכה והויה מוסקי דהויה כסף והעדפה שעל ידי הדחק דלמר רבי עקיבא דהויה שלה היינו עשושה מלאכה צעשה צבני אדם ישינס מיקון והא לל קאמר רב פפא פשיטא לי מציאתה כהעדפה משום דלא קאמר מציאתה כהעדפה דע"י הדחק דמי מסבדא דנפשיה אלא ממילתיה דרצין. ר"מ:

מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק היא ולפרושי פלוגתא דרבי עקיבא ורצין אתא דליירי צמנתי' מציאתה ומעשה ידיה ומפרש רצין כהעדפה דמעשה ידיה שלא על ידי הדחק כולי עלמא לא פליגי דבעל הוא משום מעה כסף כי פליגי כהעדפה דע"י הדחק דהו כעין מציאת דפליגי ר"ע למימר דעו כרין מציאת דלמר ר"ע לעממה מיירי דכלא צטלה ממלאכה דלי צטלה ממלאכה הויה חייבת שטר הפקעתה דקא צטלה צעמת הגזנת מציאת ועלה קאי רב פפא וקאמר מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמי כלומר הא לא קא מיעביא ליה דהא שמינין מדרבא דקא מדמה לעיל מציאתה להעדפה דקא הדחק ורצין דקאמר דפליגי כהעדפה ע"י הדחק א"כ פליגי נמי מציאתה כגון דמגזנת מציאת עם מעשה ידיה אלא צבי רב פפא עשתה לו שמיס צבת אחת מהו למציאתה מדמיין לה והוי לעממה לר' עקיבא או דלמא הויה של צבל דכל זה הויה מעשה ידיה כיון דהויה צעמת מלאכה והויה מוסקי דהויה כסף והעדפה שעל ידי הדחק דלמר רבי עקיבא דהויה שלה היינו עשושה מלאכה צעשה צבני אדם ישינס מיקון והא לל קאמר רב פפא פשיטא לי מציאתה כהעדפה משום דלא קאמר מציאתה כהעדפה דע"י הדחק דמי מסבדא דנפשיה אלא ממילתיה דרצין. ר"מ:

משימט דמציאתה תחת מונוות כמו מעשה ידיה מדמדמי מציאת להעדפה ואף על גב דלמר צפ"ק דצ"מ (דף יב:) דמציאת האשה לבעלה כי היכי דלא תיהוי לה איבה לא קשה מידי דמעשה ידיה נמי משום איבה הן כדאמרין צפ"א ע"פ (לעיל דף נח: ושם) קסבר מונוי עיקר ומעשה ידיה משום איבה ומיהו קשה דלמרין כהעדפה וצמנה רבה (בימות ע"ג: ושם) גבי זה או זה וכאין מציאתה וצמנה מאי אמור ידיה ומפרש טעמא צגמרא דאין וכאין מציאתה טעמא מאי אמור

ה א מיי פכ"א מהלכות אישות הלכה ז סמג לאון פ"ג ועיין מה טור ש"ע אה"ע פ"ג פ"א: 1 ב טור אה"ע ז"ב ס"ט: 2 ג ד מ"ג פ"ג מהלכות חובל ומזיק הלכה ט סמג עיין ע"ט ט"ע ח"מ סי' תכ טע"ף לח ומא': 3 ה מ"י פכ"ג מהל' אישות הלכה טו סמג עיין מה טוש"ע אה"ע סימן ע"ט טע"ף א ב: 4 ו מ"י פכ"ג מהל' אי' סמג ע"ט טוש"ע ע"ט סימן סו טע"ף יא כה"ג"ס:

תוספות ר"ד (המשך)
שהיא בעלת מלאכה יותר משאר הכרותיה דבעל הוי ומציאתה נמי בלי דוחק הוי הלכן אי לא יהיה לה בעל הויה איבה: אמר רב פפא מציאתה כהעדפה שעל ידי הדחק דמיא פי' ר"פ אתי להודיין לרובין ולקומי מילתא דרבא דאמר איפוך ואמר מי סבדת דמציאתה כהעדפה שלא ע"י הדחק דמיא מדמה בה ר"ע לא רביא אלא להדפה שעל ידי הדחק שרוב מציאת אדם צריך לחזר אחריה בגון דאקפי מהרא והורוץ אחר צבי שבור והחופר ביקקעו למצוא והלכן אי אמר ר"ע מציאת האשה לבעלה קשה דרייה איפוך והני הכי מציאת האשה לבעלה ר"ע אמר לעצמה בעי רב פפא עשתה לו ב' בבת אחת מהו בעי רבינא ג' ד' שומתן תיקין פי' כגון טוה ומתרת קישואין ולמדת שיר לנשות ומתממת ביצי ולעילם של משי בחיקה ומשכרת בכלן כהעדפה שלא ע"י הדחק דמי והויה דבעל אליבא דר"ע אי"ד כע"י הדחק דמי והון של אשה וקאי בחיקן וכבת ר"ח ז"ל כיון דהנך בעיא לא שייבא אלא אליבא דר"ע ש"מ דהלכה כר"ע ורבינו האי גאון וכל הגאונים ז"ל פסקי כרבנן וכן ז"ל דהלכה כרבנן חוץ דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ותו דכמה חמני (סמג) רבי כרבנן הכא תנן מ"ה לבעלה כרבנן והכי תנן נמי בשנים אוחזין ואף על גב דבעי אליבא דרבינא שייכי כוונתי' אלא אמילתיה דיקון למימד טעמיה דרייה ולעולם לא סיל כוונתיה ומ"ה לא שבקינן אורחא והלכה דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ומפיקי אליבא דר"י לא שבקינן משיה כללא דקטי' יחיד ורבים הלכה כרבים דאטו אי קשיא להו לאמורא ברברי יחיד לא בעי לדייקי ולתרוצי מילתא דרייה דלא תיקשי להו ולמירד מאי טעמיה ומה הוה סבר ומ"ה ל"ל למישבב רבים ולמיעבד כחידו כ"ע דפסקי' בפי' הדלי' כחידו ולית למימר האי סברא דכל מאי דמקשי' ומפיקי אליבא דרייה דהלכה כוונתיה אלא כי איפליגו הרי תנאי או

לא לעיל נט. לקמן ע. יבמות 5. קדושין ס. מדרס פ"ה. 6 צ"כ א. 7 א. 8 ע"ש פ"ה. 9 ג' יעב"ד ליה. 10 נכרית כד. וי"ג. 11 נ"ע חו"מ לעיל מו: ד"ה כמז' לו ור"י. 12 וי"ג ע' 13 ס' פי' ממתין.

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה שום וכו' שלשים ואחד פלע ודינר כ"ל וכן בסמוך.

מוסף רש"י
קונם שאני עושה לפיך. אשה שאמרה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך קונם (בימות צג.) מעשי ידי יחי לפיך כהקד (קדושין ג.) מליטה לו (לעיל נט.). אינו צריך להפיר. מלך זה, שה' צדק כח להקדישו לפי שהוא של (שם) אין צבלה ח' להפיר שאין מרה לא מציאת משועבדת לו (קדושין ג.) כיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא מציאת מרה (בימות צג.) דלא אמרה כלום דלא כל דמיא לאפקעיה לבעל מה צויה ליה לממא (נדריה פה.) יפר שבא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו. שמה עדיף על מעשה ידיה יותר מן החלוף לו ויותר ממה שהיא חייבת לעשות לו. וכמוצתה (לעיל דף ט:) אמרין מה היא עשה לו משקל ה' קלעים שמי כיהורה שכן עשר סלעים בגלגל (קדושין ג.) קטע זה אינו של ויכולה להקדישו (לעיל נט.).

תוספות ר"ד
דמעשה ידיה היא אמר רבי עקיבא לעצמה מציאתה לא כ"ש דתנן קונם שאני עושה לפיך אי"ל להפיר רצ"א יפר שבא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו פי' תיק סבר אי"ל להפיר חוץ דמשעבדא לו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפי' העדפה הוי דרייה ר"ע סבר ידו חילוף דרייה הויה וחילוף עליו נדרה הויה לא יפר לה הדשפתא כהעדפה דהויה מעשה ידיה קפיד רבא עקיבא ואמר לעצמה ולא חיישי אליבה ואף על גב דבאמה כעריה הויה לרבה התם הוא משום דקנאה ברמים אבל הכא לא מישעבדא ליה אלא לשיעורא אבל העדפה דרייה הוי מציאתה שגם בא"ע הויה דריה כל שכן גבי אשה דתרויה דריה אי"ל איפוך ותני דמי מציאת האשה לבעלה אחי מציאת לה"ח משום איבה וכ"ש העדפה דרע"א לעצמה הדשפתא העדפה (של) מעשה ידיה הויה דריה ולא חיישין לאיבה וכ"ש מציאתה: כי אתא רבין אמר בהעדפה שלא ע"י הדחק כ"ע לא פליגי דבעל הויה פי' משום מעה כסף שהויה נותן לה כי פליגי בהעדפה שני' תוספות: רבין אמר לתרוצי מתני' בלא תפורן אלא ח"ק סבר מציאת אשה לעצמה ולא חיישין לאיבה שגם שהעדפה היא של בעל משום דמע"י הוא אבל מציאותה לא שרי ליה לכותב בה כ"ע סבר לבעלה שיהא לבעל משום איבה ומאי דק' כי מהעדפה דלא הויה לבעל ולא חיישי לאיבה באווי העדפה פליגי ר"ע ואמר דהויה דבעל באותה שנועשה ע"י הדחק פי' שמצטרע עצמה לנדר שינה מעיפה כלילות והתם ליכא איבה אבל מה שמעדיפה בלי שום דוחק